

LO GERONÈS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 céntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
SABATERIA-VELLA 2-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s remetin á la Redacció, se n donará compte en lo Setmanari

Ano 2.º

Dissapte 20 de Juliol de 1895

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

Núm. 68

SECCIÓ GENERAL

LA PRESIDENCIA DEL ATENEO BARCELONÈS.

La setmana passada va esser elegit President de l'Ateneo barcelonès D. Angel Guimerá. Aquest fet, que res te de particular y del quin ni sisquera n parlariem com no fos pera donar la enhorabona á nostre bon company y amich, es no obstant lo qui ns obliga á agafar la ploma y dirne quelcom á nostres llegidors. Y axó perque la elecció d' en Guimerá ha anat acompanyada de circumstancies tals que la convertexen en un nou triomf del catalanisme.

Es l'Ateneo barcelonès la societat particular que major número reuneix de persones de inteligencia cultivada y que s dediquen á l'estudi de les lletres y de les ciencias, en totes les seves branques, que hi ha avuy á Barcelona. Perxó allí, en general, s'hi respira una atmósfera d'atenció y de respecte á totes les opinions y á tots los criteris, una mútua consideració y tolerancia que no s'acostuma á trobar, á lo menos en tant alt grau, en cap altra societat que no sia merament recreativa. Perxó també l'Ateneo ha escullit los seus presidents de entre les persones de gran valor ó significació en les lletres, en les ciencias, en les arts, en l'industria, en lo comerç, prescindint sempre de les seves opinions particulars y polítiques.

Dit s'está qu' en Guimerá, pel seus merexements com á literat y sobre tot com á gran poeta trágich qu' honra á la nostra terra, era digne d' ocupar la presidencia de l'Ateneo barcelonès, y axó ningú li disputa.

Pero en Guimerá ha escrit en catalá totes les seves obres, aquestes obres que constituhexen precisament los titols als quins se deu la seva elecció, y en Guimerá es ademés catalanista militant y convensut y ferá l' discurs presidencial en catalá perque no pot ni deu ferlo en altre llengua.

Y vet aquí qu' un grupo, de socis de l'Ateneo, rompent ab la tradició de la societat y ab l'esperit ample y generós que fins al present l'ha informada, se revolta contra la candidatura d' en Guimerá, tracta d'imposarli una abdicació de ses opinions y de son criteri, no per odi a la llengua catalana, donchs diferents vegades, sempre sense protesta de la seva part, aquesta s'havia fet sentir per boca de sos poetes y de sos amadors en lo saló d'actes del mateix Ateneo, sino per odi á les idees y significació política d' en Guimerá, per odi al catalanisme en una paraula.

Y notis bé que 'ls elements qu' axó han pretingut son elements polítichs, principalment d'aquells que cridan y vociferan cada die contra la tiranía, contra l'intolerancia, contra la falta de respecte á tots los criteris y á totes les opinions per exagerades y per errònees que sien, elements que s diuhen y volen ésser tinguts per lliberals y no saben ni volen respectar la llibertat en los demás, y elements, per fi, que s diuhen catalans, potser solzament per haver nascut á Catalunya, pero que troban pecaminós que l'President del Ateneo fassi l' discurs de costum en catalá.

D' aquesta intransigencia injustificable, n' han protestat ab noblesa les persones de més valer de les altres regions d' Espanya que s troban á Barcelona y la majoria dels periódichs serios d' aquella ciutat, y n' ha protestat també l'Ateneo elegint President á n' en Guimerá y ofegant l'esperit mesquí de banderia que, per mires polítiques, alguns mal encaminats tractaven d' encendrehi.

Si en Guimerá ha triomfat contra la voluntat dels enemics del catalanisme que no han cedit en la seva oposició, es evident, com deyem, que l' catalanisme ab sa elecció ha obtingut un nou triomf y qu' aquest li han donat precisament los qui lo combaten á sanch y á foch, los que li negan tota significació y tota importancia, los qui afectan tractarlo ab menyspreu, los qui no poden dissimular son despit al veurél

infiltrarse tots los dies més y més per tot arrèu, é informar poch á poch totes les manifestacions de la societat á Catalunya.

D' aquí endevant, la opinió de les demás regions no se 'ls escoltará pera res quan li diguin que 'ls catalanistes son mitja dotzena y no tenen cap influencia ni significació en lo pahis. Los fets son més eloquents que les paraules, y la lliassó qu' han rebut es tant eloquent com merescuda.

Per la nostra part, no desitjém més sino que vagin seguint, per aquest camí: com més nos combatin més forts serém y més ocasions tindrem d' obtenir ventatges en la lluyta.

Axís, lo pahis tot compendrà més aviat quins son los qui li volen bé y 'ls lliberals de debó; si 'ls catalanistes ó 'ls *politiqueros*.

J. B. y S.

La restauració del Monastir de Camprodon

Allá al peu de las imponentas serraladas de nostre Pirineu y regat per los enjogassats rius Ter y Ritort hi ha la tranquila y poética vall de Landaris plena de frondosa vegetació. Tan privilegiat lloch fou lo escullit pera espiritual morada y comunicar-se ab Deu. Wifred, comte de Besalú y de Cerdanya, obtingué l'any 948 de Gotmar, bisbe de Girona, la cessió d' una capelleta que allí y havia pera hostatjarhi la ordre de Sant Benet á cambi d' alguns alous, 1.000 sous y altres temporalitats que tenia á Figueras y á Besalú.

Wifred, net del *Pilós*, comensá las obras de la gran fábrica d' acort ab sos germans los comtes Seriofred, Oliva y l' ardiaca Miró y quant fou acabada, passaren á instalharhi: disset monjos del proper monastir de Ripoll, elegint abat al monjo Jaufred de grans virtuts y de vastíssims coneixements. Poch temps després lo bisbe Servus Dei, acompanyat del comte Sunyer y de Modicus Georgius, sagrà solemnement la iglesia del monastir y la dotá de molts bens temporals, aixís mateix que 'l Comte l' hi doná la iglesia de Creixenturri, lo bosch proper al monastir y molts altres del comtat de Besalú y Vallespir. Avanna, la mare del comte, hi feu cessió de las rendas y alous que tenia al Conflent y al comtat de Besalú. L'abat Jaufred cedí tots sos bens al monastir. Totes aquestas donacions foren firmadas en 3 de Febrer de 952 per Lluys, rey de Fransa, que en la ciutat de Reims doná un privilegi confirmatiu y posá 'l monastir sots l' amparo real.

Durant lo mando del abat Gisbert en 1325 lo monastir gosá d' un periodo de gran esplendor, essent dotats sos abats de las insignias episcopals (mitra, crossa y anell).

Per lo sumariament explicat pot véurers que l' esmentat monument artístich se remonta al comensament de la nacionalitat catalana y que fou altra de las fitas que s' anavan plantant aixís que nostres antepassats reconquerian la Catalunya.

Condól lo veure del modo com s' ha permés que s' enrunessen tots aquets recorts de nostra gloria, y sembla que hi havia un decidit proposit de que res quedés d' aquellas grandesas pera que may poguessim somniar en restaurarlas é imitarlas en tot quant ho permetessin los cambis que imposan la evolució dels temps y las societats. Per aixó han de véurers sempre ab gran simpatia 'ls intents de posar en estat de conservació tan interessants recorts.

Alguns socis del «Centre Excursionista de Catalunya» que estiuejan á Camprodon, en vista del llastimós estat del monastir de Sant Pere d' aquella vila, joya románica de molt preu que interessa conservarla pera perdurable memoria de las arts catalanas, visitaren al Sr. Bisbe de Girona, quan se trobava de visita pastoral á Camprodon, y li manifestáren lo molt que li agrahirian los admiradors de las cosas de la terra si prenia baix sa valiosa protecció la restauració de la iglesia de Sant Pere. Sa manifestació fou rebuda ab entussiasme per lo doctor Sivilla, bisbe de la diócesis, y allí mateix feu l' encàrrech al inteligent arquitecte, lo jove don Antoni Serrallach, de que fes los planos y pressupòsits de la esmentada restauració.

Lo senyor Serrallach ha cumplert dignament la comanda que li feu lo senyor Bisbe, com pot véurers en los cinch planos que, ab deferencia que agrahim, nos feu la mercé de mostrarnos.

Ha despullat la actual construcció de tots los adefesis que las necessitats y 'l mal gust d' épocas passadas hi afegiren y se ns presenta 'l monument ab tota la senzilla grandiositat propia del art románich que, be n podriam dir del art genuinament catalá

perque ell es lo qui millor traduheix la característica de nostre poble.

Son cinch aquets planos. En l' un s' hi presenta 'l frontis ó fatxada ab tota la puresa de sas ratllas arquitectónicas, ab sa silueta admirable, acusant perfectament al exterior, totes y cada una de las parts que detalla la planta, ab lo qual ve á demostrar plènamment l' haver resolt lo problema ab las degudas condicions d' estudi y de sentiment artístich. En los de las seccions longitudinal y transversal, poden apreciarshi aquella severa senzillesa y la grandiositat de líneas que tindrán aquellas nau y creuher quan sigui feta la restauració; en lo de la fatxada lateral pot admirarshi aquella massa imponenta y grandiosa surmontada per lo arrogant y esbelt campanar, y per fi la planta que afecta la forma d' una proporcionada creu llatina en quin travesser s' hi desenrotllan cinch ábsides quadrats, essent lo central de majors proporcions pera formar lo remat ó capsalera de la creu.

La intersecció dels dos brassos de la creu forma 'l creuher de secció quadrada, que al enlanyarse afecta la forma octogonal pera acabar en torre quadrada dividida en dos cossos sobreposats, ab finestral *ajimessats* d' una esbeltés y proporcionalitat de líneas que enamora, ressaltant més per sa gallardia que per sa ornamentació.

Las obras de restauració que han de ferse comprenen com es natural dos aspectes: lo de sa estabilitat pera lo que han tingut d' estudiarse particularment cada una de las parts de la construcció y lo traure de la massa del edifici tots aquells detalls que ara l' enlletjeixen y li donan un caracter totalment distint del que tenia en sos primitius temps. Lo primer es lo més important y ha sigut cuydadosament estudiat per lo Sr. Serrallach donant per resultat que 'l conjunt se troba en condicions més que regulars de solidesa, si be que algunas parts, com lo cantó E. del campanar se troba ja fa anys ruhinosa y fou precis tapiar, si be que malament, alguns finestrals, y com las teuladas ahont hi ha crescut una espessa vegetació de tota mena que ab sas arrels ha alsapremat los materials causant una verdadera destrucció. La volta y las parets, en verdader estat de verticalitat, se troban en perfecte estat de conservació y pocas obras exigirán pera sa restauració. Aixís mateix la fonamentació s' troba en perfecte estat gracias á las excelents condicions del terrer y al cuydadós treball dels constructors d' aquells sigles de fé y constancia.

La segona part, ó sia aquella que l'arquitecte ha de procurar reconstruhir pera que verdaderament tingui la fesomia d' época, ha sigut estudiada *ab amore* pel senyor Serrallach ajustantse exactament á lo que son y han sigut á Catalunya las construccions románicas, ja que comparant altres monuments del mateix estil ab los planos dibuixats s' hi nota una verdadera exactitut que acusa perfectament lo perqué de cada una de sas parts constructivas y 'l motiu desenrotllat en lo projecte de restauració. Aquí s' hi veu del mateix modo que ho feyan los constructors romano-bisantsins la construcció nua, hermozejantla tan sols la proporcionalitat y la justesa del *cisellat* de las pessas. Aixó darrer ho fan veure unas senzillas trompas que motivan lo tránzít del quadrat al octógono en la secció del creuher y sens valdrers de més elements que 'ls tallats de las pedras s' hi troban colocadas ab més grandiositat que ab tots los falsos adornos que á son voltant podían colocarshi.

A n' aquest extricte criteri s' ha sotmés la obra del distingit arquitecte don Antoni Serrallach á qui devém felicitar per haver sabut fer abstracció de sa personalitat artística y haverse reduhit á que son treball fos solzament lo que ha de ser una verdadera restauració, aixó es, ajustarse únicament al caràcter que tenia y tenen las obras que d' aquella época s' troban per Catalunya.

Sols nos queda encoratjar al senyor Bisbe de Girona pera que com més aviat millor pugui sortir del estat de projecte aquesta restauració, y per que s' comensin las obras, qual terminació lo posará entre 'ls catalans vers aymadors de las cosas de la terra en un concepte tan falaguer com lo en que tenen á son company d' episcopat lo molt ilustre y entussiasista senyor Bisbe de Vich.

P. P. y R.

(De La *Renaizensa*.)

Regionalisme á l'extranger.

Lo diumenge passat llegírem en un periódich lo següent telegrama:—«París, 12 de Juliol. La comissió de descentralisació s' ha reunit en lo ministeri d' Hisen-

